

1

TALIANČINA

(-: U Ruksaka :-)
www.ruksak.sk

Pracovná (postupne doplňovaná) verzia
môjho osobného študijného slovníka.
= aktualizované v januári 2020 =

La natura, il paesaggio

Príroda, krajina

l' universo	<i>m.</i>	svet, vesmír; „vnútorný svet“
il mondo		svet
la terra		zem, hlina, krajina, pevnina
il suolo		zem (oblasť), pôda, pozemok
il suolo pubblico/privato		verejný/súkromný pozemok
la superficie		povrch (vonkajšia plocha), hladina
la superficie terrestre		zemský povrch
il paese		krajina, dedina, mestečko
il paesaggio		krajina (jej charakteristika), scenéria
il carattere del paesaggio		charakter krajiny, krajinný ráz
il paesaggio montano		horský terén
la campagna		vidiek, pôda (poľnohospodárska)
la città		mesto
la località		lokality, miesto, oblasť
il territorio		teritórium, územie, oblasť
il territorio del paese		chotár
il parco		park
il parco nazionale		národný park
la riserva naturale		prírodná rezervácia
l' area protetta	<i>f.</i>	chránené územie
l' ambiente	<i>m.</i>	prostredie, okolie
l' ambiente naturale	<i>m.</i>	prirodzené prostredie
il terreno		terén, zem, pôda, pozemok
il luogo		miesto, krajina
il posto		miesto
il posticino		miestečko
la natura		príroda
le bellezze della natura		krásy prírody
le leggi naturali	<i>pl./f.</i>	prírodné zákony
l' animale	<i>m.</i>	živočích, zvieratá
la pianta		rastlina, bylina, sadenica
la pianta acquatica		vodná rastlina

il vegetale		rastlina
l'albero	<i>m.</i>	strom
l'ecologia	<i>f.</i>	ekológia
la protezione della natura		ochrana prírody
la protezione ambientale		ochrana životného prostredia
la biodiversità		biodiverzita, biologická rozmanitosť
l'ambientamento	<i>m.</i>	adaptácia, prispôsobenie sa prostrediu
l'inquinamento	<i>m.</i>	znečistenie
l'inquinamento atmosferico	<i>m.</i>	znečistenie ovzdušia
<hr/>		
la stagione		ročné obdobie, sezóna
le quattro stagioni	<i>f./pl.</i>	štyri ročné obdobia
la primavera		jar
l'estate	<i>f.</i>	leto
l'autunno	<i>m.</i>	jeseň
l'inverno	<i>m.</i>	zima
il giorno		deň
la mattina		ráno, dopoludnie
il mezzogiorno		poludnie
il pomeriggio		popoludnie
la sera		večer
la notte		noc
la mezzanotte		polnoc
i punti cardinali	<i>m./pl.</i>	svetové strany
l'est	<i>m.</i>	východ
l'ovest	<i>m.</i>	západ
il nord		sever
il sud		juh
l'oriente	<i>m.</i>	východ (východná strana, Ázia)
l'occidente	<i>m.</i>	západ (západná časť, Západ)
il settentrione		sever (čoho), Veľký voz (súhvezdie)
il meridione		juh (čoho, južné Taliansko)
il mezzogiorno		juh (čoho)
il sole		slnko
la luna		mesiac
la stella		hviezda
il pianeta		planéta
l'alba	<i>f.</i>	úsvit, svitanie, počiatok
l'aurora	<i>f.</i>	úsvit, brieždenie, ranné zore
il tramonto		súmrak, západ (slnka), úpadok
la schiarita		vyjasnenie (oblohy)
il chiarore nel cielo		žiara na oblohe
la luce del sole		lúč slnka, slnečný svit
il chiaro di luna		mesačný svit, jas mesiaca

il sorgere del sole		východ slnka
il tramonto del sole		západ slnka
la caduta del sole		západ slnka
la luce		svetlo (žiarenie)
l'ombra	<i>f.</i>	tieň
il buio		tma, temnota
le tenebre	<i>pl./f.</i>	tma, temnota, temno
<hr/>		
il tempo		počasie, čas, doba
la temperatura		teplota
il grado		stupeň
la nuvolosità		oblačnosť
l'umidità dell'aria	<i>f.</i>	vlhkosť vzduchu
la previsione		predpoveď, predpovedanie
le previsioni del tempo	<i>pl./f.</i>	predpoveď počasia
il soffio		fúknutie, šumenie, dych, inšpirácia
un soffio di vento		závan vetra
il vento		vietor
il vento forte		silný vietor, víchrica
la tempesta		búrka (s bleskami), príval, rozbúrenie
la tempesta di vento		víchrica
la tempesta di neve		snežná búrka
il temporale		búrka, dusno
la bufera		víchrica, kratšia búrka (aj snehová)
la bufera di vento		veterná smršť, víchrica
la bufera di neve		snehová víchrica
il fulmine		blesk
il tuono		hrom
la pioggia		dážď
il rovescio d'acqua		lejak, prietrž mračien, silná prehánka
la goccia		kvapka
la pozza		mláka, kaluž
la pozzahera		bahnitá mláka, bahenná jama, bahno
l'arcobaleno	<i>m.</i>	dúha
la nuvola		oblak, mrak
la nebbia		hmla
il nebbione		hustá hmla
la foschia		opar, ľahká hmla
la neve		sneh
la valanga		lavína
il gelo		mráz; námraza, poľadovica
il punto di gelo		bod mrazu

la gelata
la brina

námraza, poľadovica
inovať, námraza

l'aria	<i>f.</i>	vzduch, ovzdušie
l'aria pura	<i>f.</i>	čistý vzduch, ovzdušie
l'aria sana	<i>f.</i>	zdravý vzduch, ovzdušie

la fonte		prameň
il pozzo		studňa
il torrente		prudký horský potok, tok, bystrina
il torrente di montagna		horský potok
il ruscello		potok, riečka, bystrina
il ruscelletto		potôčik
il fiume		rieka
il laghetto		jazierko
il lago		jazero
il lago artificiale		umelé jazero
la palude		močiar
la diga		hrádza, vodná priehrada
il mare		more
il mare Adriatico		Jadranské more
il mare Mediterraneo		Stredozemné more
l'oceano	<i>m.</i>	oceán

il serbatoio
il serbatoio d'acqua

nádrž, zásobník (na vodu)
vodojem

la cascata		vodopád
la caduta d'acqua		vodopád
il gorgo		vír (vodný), tok rieky
la foce		ústie (riecky)
la foce a delta		ústie rieky
la foce a estuario		ústie zátoky, lagúna
la laguna		lagúna
l'insenatura	<i>f.</i>	zátoka
il meandro		záhyb, meander, zátočina (riecky)
la baia		záliv, zátoka

la corrente		prúd, tok, prúdenie
la corrente marina		morský prúd
l'immissario	<i>m.</i>	prítok (do rieky/jazera)
l'emissario	<i>m.</i>	výtok, odtok (z jazera)
il flusso		príliv (v mori)
il riflusso		odliv (v mori)
l'onda	<i>f.</i>	vlna
la portata		prietok (vody)
il gorgogliamento		bublanie, žblnkanie
il gorgoglio		(za)bublanie, (za)žblnkanie

l'isola *f.* ostrov

la penisola		polostrov
la riva		breh
il letto di un fiume		koryto rieky
l'álveo	<i>m.</i>	koryto toku
la costa		pobrežie, morský breh; svah
il lido		pláž, pieskové pobrežie/výstupok
la riviera		pobrežie (k rekreácii), riviéra
la spiaggia		pláž
la spiaggia sabbiosa		piesočná pláž
il lungomare		pobrežná promenáda (okolo mora)
il lungofiume		nábrehie (riecky), poriečie
il lungolago		cesta pozdĺž jazera
la scogliera		útes(y), pobrežné skaly
le scogliere coralline		korálové útesy
lo scoglio		útes, skalisko
la pietra		kameň, skala
il sasso		kameň, skala, šuter
il sassolino		kamienok (obľý)
la roccia		skala (kus skaly, skalisko)
la parete di roccia		skalná stena
il pietrisco		štrk
la sabbia		piesok
<hr/>		
la montagna		vrch, hora, pohorie
le montagne	<i>f./pl.</i>	hory
la cima		vrchol, vrcholok, končiar
la punta		vrchol (hory), výbežok (pevniny)
il ghiacciaio		ľadovec
il massiccio		horský masív
l'altopiano	<i>m.</i>	náhorná planina
l'orizzonte	<i>m.</i>	horizont, obzor
la collina		kopec
la valle		dolina, údolie
la pianura		nížina, rovina
il deserto		púšť
il pendjo		svah, stráň, úbočie
il valico		priesmyk
la gola		roklina
il sentiero		cestička, chodníček
la cava di pietra		kameňolom
la pietraia		kameňolom, lom, kamenná pláň
la caverna		jaskyňa (veľká), dutina, priehlbina
la grotta		jaskyňa
la cavità		dutina, priehlbina
il baratro		priepasť, hlbina
il precipizio		priepasť, hlbina
l'abisso	<i>m.</i>	priepasť, hlbina

la buca		diera (v zemi), jama
il sotterraneo		podzemie, suterén
il vulcano		sopka
il bosco		les
il boschetto		lesík, háj
la boscosità		zalesnenosť, lesnatosť
la foresta		les
l´albero	<i>m.</i>	strom
l´arbusto	<i>m.</i>	krík, ker
la vigna		vinica, vinohrad; (ovečky=ľudia)
il vigneto		vinica, vinohrad
il campo		pole
il prato		lúka
il pascolo		pasienok, pastva; pasenie
l´erba	<i>f.</i>	tráva
il fieno		seno
il fienile		senník
la pianta		rastlina
il fiore		kvet
la rugiada		rosa
lo sterco		zvieracie lajno, hnoj, trus
lo sterco di vacca		kravské lajno
il letame		hnoj, hnus
la tela del ragno		pavučina
il panorama		panoráma, výhľad
la vista		výhľad, rozhľad
il belvedere		výhľad, miesto s výhľadom
la bellezza		krása, pôvab, nádhera
la meraviglia		údiv, úžas
lo splendore		žiara, lesk, nádhera, krása

Che tempo fa?

Aké je počasie?

Fa bel tempo. / Fa caldo. / Fa fresco.

Je pekne. / Je teplo. / Je chladno.

Splende il sole. / Piove. / Nevica. / Tira vento.

Svieti slnko. / Prší. / Sneží. / Fúka vietor.

È nuvoloso. / C´è nebbia.

Je zamračené. / Je hmla.

È soleggiato. / È tempestoso.

Je slnečno. / Je búrkovo/veterno.

È una bella giornata.

Je krásny deň.

Fuori fa buio.

Vonku je tma.

Si fa giorno.

Svitá.

Che tempo! / Che bellezza!

Aké (krásne) počasie! / Aká nádhera!

Il cielo è senza nuvole.

Nebo je bez mrakov.

Era una giornata splendida.

Bol nádherný deň.

Ha iniziato a far freddo.

Začalo byť chladno/ochladilo sa.

Siamo stati sfortunati con il tempo.

Nemali sme šťastie na počasie.

all'aria aperta
in seno alla natura
in tutto il mondo

f.

pod šírym nebom
v lone prírody
na celom svete

sulla riva
sulla riva al mare
lungo la costa

na brehu
na brehu mora
pozdĺž pobrežia